

A Magas Tátra Euphrasiái rendellenességei.

IX. táblán 9 ábrával.

Írta: GYŐRFFYNÉ, szül. GREISIGER IRMA (Szeged).

Mikor Richard von Wettstein prof. Euphrasia monograhiájában¹ olvastam, hogy Obersteiermarkban szép pelőriás E. Rostkoviana virágokat látott, magam is szorgalmasan keresgéltem rendellenességek után. De nem hiába említ bold. Penzig² is csak egy szárfasciatiót E. officinalis L.-nél s megjegyzi: „Es ist auffallend, dass an den so weit verbreitetem u. häufigen Arten dieser Gattung keine anderen Anomalien bisher beschrieben worden sind“. Más Euphrasia monographicus sem említ anomale-kat: így Alfred Chabert (1902), E. Jørgensen (1919) és végül H. W. Pugsley (1930).

Magam is elég ritkán találtam különböző rendellenességeket, pedig ezer meg ezer virágot néztem át, ami nem oly nagy dolog, amilyennek hangzik, ha tudjuk, hogy 1—1 jól fejlett Rostkoviana tövön átlag 60—70 nyiló virág szokott lenni, de akad olyan krbl. arasznyi magasságú példány is, melyen 107 kinyilt virág mellett még 45 bimbót is számláltam, és mégis ennyi rengeteg E. Rostkoviana virág közt 8 nyáron át minden össze csupán 3-szor leltem rendellenességeket.

Az egyik példánynál (Lersch Villa, 1926. VIII. 31.) az összes virág felső ajka ketté hasadt volt úgy, hogy a porzók szabadon álltak (fig. G. F.).

A másiknál (Lersch Villa, 1929. VIII. 5.) egy 7-fogú csé-

¹ R. von Wettstein: Monographie der Gattung Euphrasia. Leipzig 1896. p. 21.

² Dr. O. Penzig: Pflanzenteratologie II. Aufl. 1921. Bd. II. p. 128.

szében a szírom felső ajka csak 1-, de az alsó 8 karélyu volt, bibe 2, porzó 6.

✓ A harmadiknál (Lersch Villa 1929. VIII. 6.) a felső ajak rendes, az alsónak a középső karélya pedig újból 3 részre hasadt, porzó: 3 rendes és 1 keskeny szírommá alakult át.

E. coerulea-nál talált rendellenes virágot ábrázol fig. A, B, C. (Roxer Theilungen, 1933. VII. 7.), ennél 2 felső ajak van s az alsó ajak középső karélya helyén, 2 kétosztatú lobus látható, porzó 7, termő 2.

Fig. D. egy oly E. tenuis (Lersch Villa, 1933. VII. 11.) virág rajza, melynek felső ajka megcsavarodott, az alsónak a középső karélya kétosztatú, bibe 1, porzó 5.

Fig. E. az E. curta var. glabrescens-nek egy rendellenes virága (Lersch Villa 1933. VII. 18.) 7 fogú csészével, 6 karélyu alsó ajakkal, porzó 7, bibeszál 2.

*

E virágrendellenességeken kívül találtam még E. brevipilanál (Lersch Villa, 1930. VII. 24.) kettős bractea közt, összenőtt 7-fogú csészében két normalis tokot, továbbá E. Rostkoviana-nál (Rokus 1930. VII. 25.) kettős csúcsú bractea tövében 5-fogú csészében normalis tokot.

Aránylag gyakoriak a két csúcsú bracteák, külön-külön főérrrel. 1. Fig. E. strictáról).

Missbildungen bei Euphrasia Arten der Hohen Tatra.¹

Mit 9 Figuren auf Taf. IX.

Von: Frau Prof. GYÖRFFY geb. IRMA GREISIGER (Szeged).

Prof. Dr. R. v. Wettstein erwähnt in seiner Euphrasia Monographie,² dass er in Obersteiermark schöne Pelorien bei E. Rostkoviana beobachtete.

¹ Vorgelegt an der am 21 Febr. 1934 gehaltenen Fachsitzung der natürwiss. Section der Sodalitas Amicorum, Szeged.

² R. v. Wettstein: Monographie der Gattung Euphrasia. Leipzig 1896. p. 21.

Die Pflanzenteratologie von Dr. O. Penzig³ schreibt blos von einer Stengelfasciation von *E. officinalis* L. und bemerkt: „Es ist auffallend, dass an den so weit verbreiteten und häufigen Arten dieser Gattung keine anderen Anomalien bisher beschrieben worden sind“. Weder A. Chabert,⁴ noch E. Joergensen⁵ oder H. W. Pugsly⁶ erwähnen Missbildungen.

Die Ursache ist das seltene Vorkommen solcher Missbildungen bei den *E.* Arten. Seit 8 Jahren durchsuche ich Tausende von *E. Rostkoviana* Blüten und fand verhältnismässig wenige Abnormitäten. Und zwar zuerst ein Exemplar bei welchem die Oberlippe aller Blüten bis zum Grunde gespalten war, so, dass die Staubfäden frei standen. (Fig. G. F.) Fundort Lersch Villa, 1926. 31. VIII.

An einem anderen (Lersch Villa, 1929. 5. VIII.) war eine Blüte mit 7-zähnigem Kelche, obere Kronenlippe 1-, untere 8-lappig, Griffel 2, Staubfäden 6.

Die Blüte einer dritten Pflanze (Lersch Villa, 1929. 6. VIII.) hatte eine normale Oberlippe, aber der mittlere Lappen der Unterlippe war wieder 3-teilig. Staubfäden: 3 normale, 1 in ein schmales Kronblatt umgewandelt.

Fig. A, B, C, zeigt eine Blüte von *E. coerulea* Roxer Theilungen, (1933. VII. 7.) mit 2-lappiger Oberlippe und an Stelle des mittleren befinden sich 2 Doppellappen, Staubfäden 7, Griffel 2.

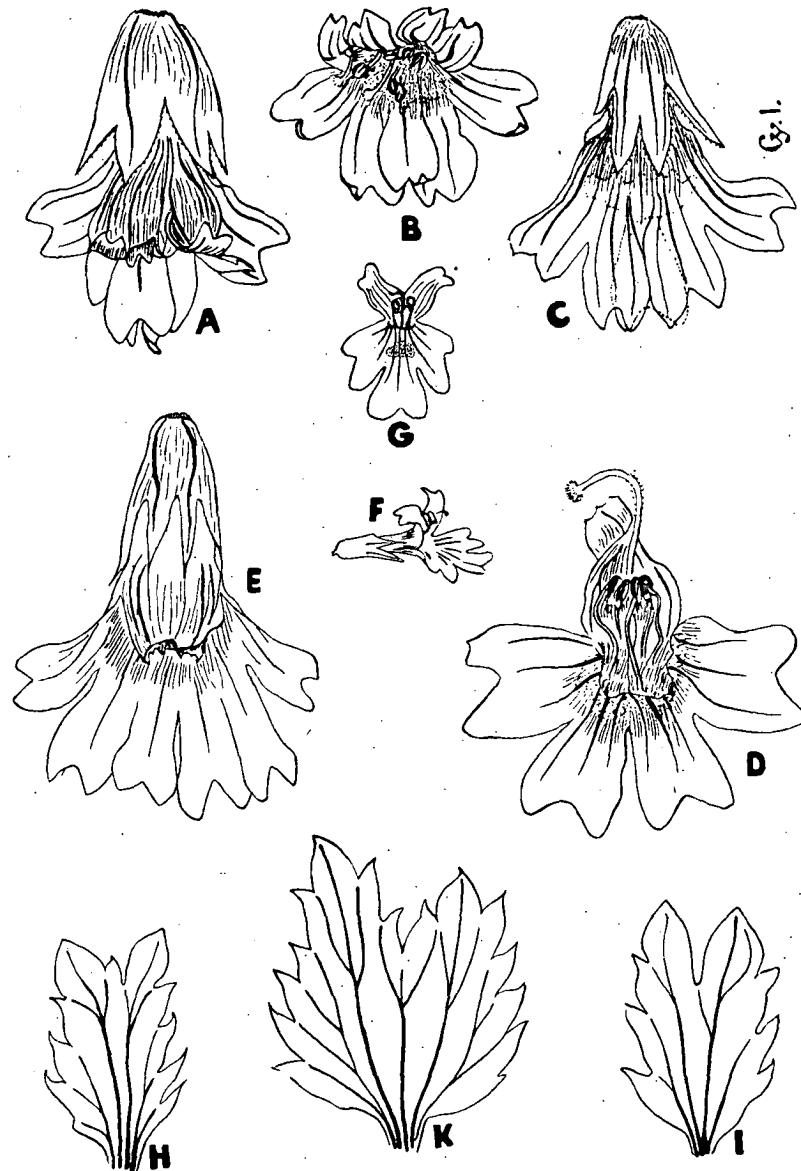
Fig. D. stellt die Blüte einer *E. tenuis* der (Lersch Villa, 1933. VII. 11.), deren Oberlippe umgedreht und der Mittellappen der Unterlippe 2-teilig ist. Staubfäden 5, Griffel blos 1. In 7-zähnigem Kelche sass eine Blüte, von *E. curta* var. *glabrescens* (Fig. E.) (Lersch Villa, 1933. 18. VII.) mit 6-lappiger Unterlippe, 7 Staubgefassen und 2 Griffel.

³ Dr. O. Penzig: Pflanzenteratologie, II. Aufl. 1921. Bd. II. p. 128.

⁴ Alfred Chabert: Les Euphrasia de la France — Bulletin de 1 Herbier Boissier, Sec, Sér. Tome II. 1902. No 2, Chambézy 1902 p. 121—152, No 3 p. 265—520.

⁵ E. Jørgensen: Die Euphrasia-Arten. Norwegens-Bergens Museums Aarbok 1916—1917. Naturvidenskabelig Raekke 2. Hefte, Kristiania 1919. p. 1—337.

⁶ H. W. Pugsley: A Revision of the British Euphrasiae — The Journal of the Linnean Society of London. Dec. 31. 1930. Vol. XLVIII. No 324, London 1930 p. 467—544.

Ausser diesen abnormen Blüten fand ich bei *E. brevipila* (Lersch Villa 1930. 24. VII.) zwischen Doppelbracteen in einem 7-zähnigen Kelche zwei normale Kapseln, ferner bei *E. Rostkoviana* (Roks 1930. 25. VII.) neben 2-spitziger Bractea in 5-zähnigem Kelche eine normale Kapsel.

Doppelspitzige Bracteen mit je einem Hauptnerv fand ich mehrmals bei *E. stricta* (Fig. H. I. K.).

Erklärung der Figuren:
(delin. Prof. Győrffy):

Fig. A. *E. coerulea* (Roxer Theilungen legi 1933. 7. VII.) von oben (Dorsalseite) gesehen. Vergr. 4.

Fig. B. *E. coerulea*, dieselbe Blüte von vorne gesehen.

Fig. C. *E. coerulea*, dieselbe von der Ventralseite.

Fig. D. *E. tenuis* (Lersch Villa, legi 1933. 11. VII.) Vergr. 4.

Fig. E. *E. curta* var. *glabrescens*. (Lersch Villa, legi 1933. 18. VII.) Vergr. 4.

Fig. F. *E. Rostkoviana* Vorderansicht (Lersch Villa, legi 1926. 31. VIII.) Vergr. 2.

Fig. G. *E. Rostkoviana*, dieselbe Blüte, Seitenansicht.

Fig. H. I. K. *E. stricta* Bracteen mit Doppelspitzen. (Lersch Villa, 1931. 29. VII.).